

การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ
ตามมุมมองของอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพ: การวิจัยเชิงคุณภาพ
Quality Development in the Interprofessional Education from Perspectives
of Health Science Teachers: A Qualitative Study

อศนี วันชัย (Ausanee Wanchai)^{1*}

วรรณภา ประทุมโทน (Vannapa Prathumtone)²

พนารัตน์ เจนจบ (Panarat Chenchob)³

สิริวัฒน์ आयวัฒน์ (Sireewat Ar-yuwat)⁴

เกียรติศักดิ์ แซ่อิว (Kiatidak Saeio)⁵

สุชาดา อินทรกำแหง ณ ราชสีมา

(Suchada Intharakamhang na Ratchasima)⁶

Corresponding author E-mail: ausanee@bcnb.ac.th*

(Received: May17, 2021; Revised: October 28, 2021;

Accepted: January 7, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายและอภิปรายมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพของอาจารย์หลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพผู้ให้ข้อมูล คือ อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาและสอนนักศึกษาที่มีการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ จากวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 คน และอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึกที่มีประสบการณ์การนิเทศนักศึกษาที่มีการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการของแฮช

ผลการวิจัย พบว่า ตามมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถจำแนกประเด็นหลักที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพมีคุณภาพมากขึ้น เป็น 3 ประเด็นหลัก และ 9 ประเด็นรอง ดังนี้ คือ 1) ผู้บริหารเกื้อหนุน ในส่วนของ 1.1) เวลา และ 1.2) งบประมาณในการพัฒนานวัตกรรมของนักศึกษา 2) ออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมุ่งเป้าต่อเนื่องและเป็นจริง ตั้งแต่ 2.1) การกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการทำงานกับสหสาขาวิชาชีพของนักศึกษา 2.2) ใส่เนื้อหาที่ส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม 2.3) ใช้รูปแบบการสอนเชิงรุก: สภาพจริง บุรณาการและเน้นการปฏิบัติจากง่ายไปยาก 2.4) มีการจัดการเรียนการสอนแบบต่อเนื่อง และ 2.5) การวัดและประเมินผลที่หลากหลายทั้งเครื่องมือและผู้ประเมิน และ 3) มีครูที่เป็นต้นแบบ ทั้งในส่วนของ 3.1) การถ่ายทอดความรู้ และ 3.2) การทำงานเป็นทีม ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรนำประเด็นเหล่านี้ไปประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

1 – 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Boromarajonani College of Nursing, Buddhachinaraj, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

5 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Sirindhorn College of Public Health Phitsanulok, Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromarajchanok Institute

6 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพ, การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ, มุมมอง, อาจารย์, วิทยาศาสตร์สุขภาพ, การวิจัยเชิงคุณภาพ

ABSTRACT

This descriptive qualitative research aimed to describe and discuss the quality development of interprofessional education for health sciences students from perspectives of instructors. Key informants were 10 instructors who had experienced in developing and teaching students with the interprofessional program from the College of Nursing and Sirindhorn College of Public Health in the academic year 2020 and 10 mentors from health care sectors who had experienced in supervising students in the interprofessional program. Data were collected by individual in-depth interviews. Data were analyzed by using Hatch's method.

The results of the study showed that from the perspectives of key informants, quality of the interprofessional program could be improved by 3 main issues and 9 sub-main issues as follows: 1) administrators support 1.1) time and 1.2) budget for innovative development of students; 2) designing teaching methods with clear goals, continuous, and authentic: 2.1) clear goal to develop students' interprofessional competencies, 2.2) adding contents that promote teamwork skills, 2.3) using a proactive teaching style: authentic, integrated, and practical from easy to difficult, 2.4) continuous teaching, and 2.5) a variety of measurement and evaluation tools and assessors; and 3) a teacher as a role model both parts of 3.1) teaching techniques and 3.2) teamwork. Therefore, educational institutions should take these issues into account for further improvement and development of the interprofessional program for health science students.

Keywords: Quality development, Interprofessional Education, Perspectives, Teachers, Health Science, A Qualitative Study

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ (Interprofessional Education: IPE) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตั้งแต่ 2 วิชาชีพขึ้นไปเรียนรู้เกี่ยวกับ เรียนรู้จาก และเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในการดูแลผู้รับบริการเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาผลลัพธ์ทางด้านสุขภาพ (World Health Organization: WHO, 2010) เกิดขึ้นครั้งแรกในแถบอเมริกาเหนือและแถบประเทศอังกฤษ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 และมีการตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1986 และอีก 2 ปี

ต่อมา คือปี ค.ศ. 1988 องค์การอนามัยโลกจึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวขึ้น (Fallatah, 2016) โดยเหตุผลที่จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวแก่บุคลากรทางสุขภาพ เนื่องจากการทำงานร่วมกันเพื่อการดูแลสุขภาพประชาชนที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยการทำงานร่วมกัน ต้องมีการสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องเข้าใจบทบาทของกันและกันอย่างถ่องแท้ และอีกประการหนึ่งเนื่องจากในปัจจุบันมีการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุที่มากขึ้นในทุกประเทศ ซึ่งทำให้มาพร้อมกับโรคเรื้อรังต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นการอาศัยความร่วมมือกันในการทำงานจึงมีความจำเป็นมากขึ้น (WHO, 2010)

เมื่อพิจารณาการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพของสถาบันพระบรมราชชนกสำหรับนักศึกษาพยาบาลและนักศึกษาสหสาขาวิชาชีพอื่น ๆ ที่ผ่านมา พบว่า ยังไม่มีเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบสหสาขาวิชาชีพโดยตรง แม้อาจจะมีสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ บ้าง แต่การจัดการเรียนรู้ระหว่างวิชาชีพยังมีค่อนข้างน้อยเนื่องจากสภาพการจัดการเรียนในปัจจุบันเนื้อหาในหลักสูตรแต่ละวิชาชีพมีค่อนข้างมาก และใช้เวลาเต็มที่ทั้งการเรียนทฤษฎีและปฏิบัติ ทำให้การจัดสรรเวลาที่ตรงกันเพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบสหสาขาวิชาชีพเป็นไปได้ยาก (Sarakhetrin et al., 2019) อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาของ กมลทิพย์ ตั้งหลักมันคง และคณะ (Tanglakmankhong et al., 2019) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสหสาขาวิชาชีพช่วยให้นักศึกษามีการพัฒนาการทำงานเป็นทีม เคารพในบทบาทซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีสัมพันธภาพที่ดี และพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งถือเป็นการศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาไปทำงานในโลกความเป็นจริง

การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายนัก เพราะการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวไม่เพียงแต่จัดสรรเวลาให้นักศึกษาสาขาต่าง ๆ มาอยู่ด้วยกันเท่านั้น แต่ต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่ซับซ้อนและพิจารณาหลาย ๆ องค์ประกอบ ว่าทำอย่างไรให้นักศึกษาเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละสาขาวิชาชีพ ทำอย่างไรให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณค่า รวมทั้งควรประเมินอย่างไรว่านักศึกษามุ่งบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในระยะเวลาเรียนที่ค่อนข้างสั้น และสิ่งเหล่านี้จะยังคงอยู่กับผู้เรียนเมื่อจบไปทำงานจริง (EL-Awaisi et al., 2016) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Office of the Higher Education Commission, 2018) ได้กำหนดองค์ประกอบที่ผู้พัฒนาหลักสูตรควรคำนึงในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นมาตรฐานการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของผู้เรียน และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล และเพื่อให้เกิดแนวทางการบริหารจัดการที่มุ่งเป้าหมายไปสู่มาตรฐานผลการเรียนรู้ดังกล่าว และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อันประกอบด้วย องค์ประกอบเหล่านี้ คือ 1) การออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) กลยุทธ์และวิธีการสอน และ 3) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และ 4) สมรรถนะของอาจารย์

ดังนั้นผู้วิจัยในบทบาทของอาจารย์ในสถาบันการศึกษาสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกจึงสนใจที่จะรวบรวมแนวคิดและความคิดเห็นของผู้ที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากเป็นวิธีการที่มีเป้าหมายเพื่อบรรยายประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลโดยตรง โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างบนพื้นฐานความรู้ของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ยังมีน้อย (Neergaard,

Olesen, Andersen, & Sondergaard, 2009) จึงเหมาะสมกับการศึกษามุมมองของผู้สอนที่มีประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำความรู้และข้อคิดเห็นทั้งหมดเป็น ข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพสำหรับนักศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตสุขภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

มุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพของอาจารย์ หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตสุขภาพเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อบรรยายและอภิปรายมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขา วิชาชีพของอาจารย์หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตสุขภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา (Descriptive qualitative research)

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ อาจารย์ที่มีประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร หรือมีประสบการณ์การสอนในการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ และอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึก ที่มีประสบการณ์การนิเทศนักศึกษาที่มีการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ จากสถาบันการศึกษาใน สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ปีการศึกษา 2563

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ อาจารย์ที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขา วิชาชีพ จากวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วย อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรหรือสอนในหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ และอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึกที่มีประสบการณ์การนิเทศนักศึกษา ที่มีการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ โดยเก็บข้อมูลจนกว่าข้อมูลอิ่มตัว (Saturation) โดยใช้เกณฑ์ การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling method) ตามเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion Criteria) ที่กำหนดไว้ ดังนี้ มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตร/จัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ/ นิเทศการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ อย่างน้อย 1 ครั้ง และยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย ส่วน เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria) คือ ไม่สะดวกใจให้ข้อมูลในช่วงเวลาเก็บข้อมูล ลาออกหรือย้ายที่ ทำงานในช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูลวิจัยหรือมีการเจ็บป่วยที่รุนแรงไม่สามารถให้ข้อมูลได้ ส่วนการเข้าถึง ผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย ผู้วิจัยใช้วิธีการบอกต่อ (snowball) โดยในขั้นตอนแรกผู้วิจัยค้นหาผู้ให้ข้อมูลรายแรก จากอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้รับผิดชอบโครงการการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ จากนั้นจึงสอบถามถึงผู้ให้ข้อมูลรายถัดไปที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จากผู้ให้ข้อมูลรายแรก และ ดำเนินการแบบนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (Semi-Structured Interview Guide) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่

มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ จำนวน 3 ท่าน ตัวอย่างคำถาม เช่น จากประสบการณ์ของท่าน ท่านคิดว่าหลักสูตร/การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพควรกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบใด เนื้อหาที่สำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพควรเป็นเรื่องใดบ้าง รูปแบบหรือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพควรเป็นแบบใด วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพควรใช้วิธีการใด และควรประเมินในประเด็นใดบ้าง ครูผู้สอนในหลักสูตรการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพควรมีสมรรถนะด้านใดบ้าง และปัจจัยอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การจัดการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพประสบผลสำเร็จมีหรือไม่ อย่างไร โดยคำถามดังกล่าวสามารถขยายคำถามเป็นคำถามย่อย ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้งมากขึ้น

การพิทักษ์สิทธิผู้ถูกวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก หนังสือรับรองที่ SCPHPL 1/2563 – 26 โดยผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย รายละเอียดการวิจัย การจัดเก็บข้อมูลที่เป็นความลับและการนำเสนอผลการวิจัยโดยภาพรวมและเปิดโอกาสให้อาสาสมัครซักถามจนเข้าใจก่อนขอรับความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างรายบุคคลโดยตรง โดยใช้แนวการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ใช้ระยะเวลาประมาณ 30 ถึง 60 นาที 1-2 ครั้ง จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว เก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม 2564 โดยระหว่างการสนทนาผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเทปการสนทนาและจับประเด็นของข้อมูลและบันทึกโดยการสรุปสั้น ๆ ภายหลังการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะถอดเทปการสนทนาและพิมพ์เป็นอักษรแบบคำต่อคำ

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย (Trustworthiness)

เพื่อให้งานวิจัยมีคุณภาพผู้วิจัยจะใช้วิธีการตรวจสอบงานวิจัยคุณภาพ ดังนี้ คือ ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลซ้ำกับผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยสรุปเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันความถูกต้องในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคน และผู้วิจัยอ่านบทสัมภาษณ์ที่ได้รับการถอดเทปจากการบันทึกแบบคำต่อคำ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพว่าตรงกันหรือไม่ รวมทั้งการยืนยันข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ถูกบันทึกเทปไว้จะได้รับการถอดเทป จากนั้นข้อมูลทั้งหมดจะได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีของ Hatch's (2002) โดยมีขั้นตอนดังนี้ (1) อ่านข้อมูลที่ได้ทั้งหมดในภาพรวม (2) ทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา (3) อ่านข้อมูลอีกครั้งเพื่อค้นหาประเด็นสำคัญ (4) วิเคราะห์ประเด็นที่ได้ (5) อ่านทบทวนข้อมูลอีกครั้งและหาข้อมูลที่มาสสนับสนุนประเด็นสำคัญที่ค้นพบ (6) สรุปประเด็นต่าง ๆ ในภาพรวม (7) ทบทวนการวิเคราะห์ที่ได้ทั้งหมดกับผู้ถูกวิจัย และ (8) เขียนสรุปประเด็นสำคัญทั้งหมดพร้อมข้อมูลสนับสนุน (Hatch, 2002)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมี 20 ราย ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์การพัฒนาและสอนหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ จำนวน 10 ราย และผู้ให้ข้อมูลที่

เป็นอาจารย์ พี่เลี้ยงแหล่งฝึกที่มีประสบการณ์การนิเทศการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ จำนวน 10 ราย โดยผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.00 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 60 จบปริญญาตรี ร้อยละ 100 มีประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตรและสอนนักศึกษาหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ 2 – 4 ครั้ง ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60 จบปริญญาโท ร้อยละ 100 มีประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตรและนิเทศนักศึกษาหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ 2 – 4 ครั้ง

มุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลทั้งที่เป็นอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์การพัฒนาและสอนหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ และผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึกที่มีประสบการณ์การนิเทศการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพสามารถจำแนกประเด็นหลักที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพมีคุณภาพมากขึ้น เป็น 3 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหารเกื้อหนุน 2) ออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมุ่งเป้าต่อเนื่องและเป็นจริง 3) มีครูที่เป็นต้นแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บริหารเกื้อหนุน

สำหรับประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า มีปัจจัยหลายอย่างที่ต่ออาศัยการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหารที่จะช่วยให้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพประสบผลสำเร็จง่ายขึ้น แต่ที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นตรงกันมากที่สุด คือ 1.1) ปัจจัยทางด้านเวลา และ 1.2) งบประมาณสนับสนุนในการผลิตนวัตกรรมของนักศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การสนับสนุนเรื่องเวลา

ผู้ให้ข้อมูลต้องการการสนับสนุนเรื่องเวลาเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพเป็นการจัดร่วมกันหลายสถาบันและอาจต้องมีการดำเนินการนอกเวลาราชการ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

“ปัจจัยสนับสนุน ก็เรื่องเวลา เพราะว่า IPE (การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ) ค่อนข้างใช้เวลาออกมา ผู้บริหารต้องสนับสนุนด้วย ในเรื่องของค่าตอบแทน แต่ว่าสำคัญเลยคือภาระงานของแต่ละคน เพราะว่า IPE (การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ) ทำนอกเวลา ไม่สามารถที่จะทำในชั่วโมงได้ทั้งหมดในตารางที่เราจัดการเรียนการสอน อาจจะต้องสนับสนุนในเรื่องของภาระงาน อาจจะมีบุคลากรเข้ามาช่วยผ่อนหนักผ่อนเบาในเรื่องของงานอื่น ๆ ของอาจารย์” (อาจารย์คนที่ 2)

“เรื่องระยะเวลาที่มีความสำคัญ เพราะว่าที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องเวลาที่นักศึกษาแต่ละสถาบันวางไม่ตรงกัน ถ้ามีนโยบายที่กำหนดมาชัดเจนว่านักศึกษาทุกคนต้องผ่านกระบวนการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ แบบนี้คิดว่าน่าจะลดปัญหาเรื่องเวลา ทำให้ง่ายขึ้น” (อาจารย์คนที่ 5)

1.2 การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตนวัตกรรมของนักศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณในการผลิตนวัตกรรมของนักศึกษา เพื่อให้นวัตกรรมทางสุขภาพที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์มากที่สุด ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล 3 ราย คือ

“ผู้บริหารควรจัดงบประมาณสนับสนุนการเรียนการสอนเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่นการทำนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กหรือสร้างสุขภาพให้ประชาชนในด้านต่าง ๆ ” (อาจารย์พี่เลี้ยงคนที่ 3)

“ถ้าหากว่ายังไม่ได้เป็นการเรียนการสอนในรายวิชาปกติ เราก็ต้องมีทรัพยากรสนับสนุนบ้าง เช่นอย่างปี 3 ปี 4 อาจจะมีนวัตกรรมหรืออะไรประมาณนี้ ดังนั้นอาจจะต้องมีสิ่งสนับสนุนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนตรงนี้ให้มันแบบว่ามีชีวิตชีวา แล้วก็เห็นจริง ประเมินได้จริง ตรงนี้ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญอย่างมาก ถ้าหากว่าผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญตรงนี้มันจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย” (อาจารย์คนที่ 3)

“ปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนการสอนน่าจะเป็นงบประมาณที่จะนำมาช่วยเด็กในการทำนวัตกรรม การเดินทาง ก็ต้องมีเงินสนับสนุนให้เด็กด้วยทำให้ประสบความสำเร็จ พุดง่าย ๆ คือ 4M 1 Man คือ คน กำลังคน ทีมเป็นหลัก 2 Material คือ วัสดุอุปกรณ์ 3 Money และ 4 Management ระบบการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ทำอย่างไรให้ทีมไปรอด ประสบความสำเร็จ” (อาจารย์พี่เลี้ยงคนที่ 4)

2. ออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมุ่งเป้า ต่อเนื่องและเป็นจริง

ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จครอบคลุมตั้งแต่ 2.1) การกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการทำงานกับสหสาขาวิชาชีพของนักศึกษา 2.2) ใ้เนื้อหาที่ส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม 2.3) ใช้รูปแบบการสอนเชิงรุก: สภาพจริง บูรณาการ และเน้นการปฏิบัติจากง่ายไปยาก 2.4) มีการจัดการเรียนการสอนแบบต่อเนื่อง และ 2.5) การวัดและประเมินผลที่หลากหลายทั้งเครื่องมือและผู้ประเมิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เป้าหมายหลักคือพัฒนาสมรรถนะการทำงานกับสหสาขาวิชาชีพของนักศึกษา

ในประเด็นของการกำหนดเป้าหมายหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ ผู้ให้ข้อมูลให้มุมมองโดยการพุ่งเป้าไปที่ประเด็นหลักของหลักสูตร คือ การพัฒนาสมรรถนะการทำงานกับสหสาขาวิชาชีพของนักศึกษา ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

“เป้าหมายหลักของหลักสูตรนี้เลยน่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ช่วยให้เขาสามารถทำงานร่วมกันได้ทั้งวิชาชีพตัวเองและสหสาขาวิชาชีพ เช่น สมมติว่ามีผู้ป่วยมา 1 ราย มีอาการท้องเสียพยาบาลก็ต้องสืบค้นข้อมูลว่าผู้ป่วยเป็นอะไรมา อย่างไร นักวิชาการสาธารณสุขก็จะไปดูว่าแหล่งที่มาที่คนใช้รับเชื้อมาหรือว่าในชุมชนมีอะไร แล้วเอาข้อมูลที่ได้ระหว่างวิชาชีพมารวมกันเพื่อที่จะดูแลผู้ป่วยได้ดี” (อาจารย์พี่เลี้ยงคนที่ 1)

“วัตถุประสงค์ของหลักสูตรน่าจะเป็นการเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันของทีมสุขภาพตั้งแต่เป็นนักศึกษาให้เขาได้เรียนรู้อารมณ์ร่วมกัน ทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยอาจจะใช้ชุมชนเป็นฐาน เพราะว่าเวลานักศึกษาทางสุขภาพจบไปจะอยู่กับคนในหลายกระทรวง” (อาจารย์คนที่ 3)

“ตามชื่อหลักสูตรเป็นการทำงานระหว่างสหสาขาวิชาชีพ ดังนั้นเด็กก็ควรได้เรียนรู้ว่าแต่ละวิชาชีพเขาทำงานอยู่ภายใต้ขอบเขตไหน จะร่วมมือกันอย่างไร ถ้าเด็กมีทักษะการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เขาทำงานในอนาคตได้ง่ายขึ้น” (อาจารย์คนที่ 7)

2.2 ใ้เนื้อหาที่ส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม

ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาที่ควรจะมีในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพว่าควรเป็นทักษะต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการทำงานเป็นทีมหรือทำงานกับวิชาชีพสาขาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสังเกต ทักษะการสัมภาษณ์ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล ต่อไปนี้

“เนื้อหาใน IPE (การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ) ก็เป็นทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานร่วมกันของสหสาขาวิชาชีพตั้งแต่เรื่องการมีสัมพันธภาพรายบุคคล การสังเกต การ

วิเคราะห์ ให้สามารถทำงานได้ทุก ๆ สหสาขาวิชาชีพ มันมีผลต่อการทำงานร่วมกันในการปฏิบัติงานจริง” (อาจารย์คนที่ 2)

“อันดับแรกก็ต้องมีส่วนของทักษะพื้นฐานของแต่ละสาขาวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานร่วมกัน ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม สัมพันธภาพ การสื่อสาร ทั้ง 5 ทักษะ รวมทั้งทักษะการสังเกต การสัมภาษณ์ก็ควรเป็นทักษะพื้นฐาน เป็นเนื้อหาสำคัญที่เด็กควรจะมีในการทำงานร่วมกัน” (อาจารย์คนที่ 4)

“เนื้อหาอันดับแรกคิดว่าน่าจะเป็นเรื่องการปูแนวคิดของ IPE (การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ) ก่อนว่ามันคืออะไร หลังจากนั้นก็เรื่องของบทบาทแต่ละวิชาชีพ ก็อาจจะเป็นเนื้อหาอีกส่วนหนึ่งที่แต่ละวิชาชีพต้องรู้ว่าใครทำอะไร แล้วก็พูดถึงเรื่องของการทำงานเป็นทีม” (อาจารย์คนที่ 8)

2.3 ใช้รูปแบบการสอนเชิงรุก: สภาพจริง บุรณาการและเน้นการปฏิบัติจากง่ายไปยาก

การใช้เทคนิคการสอนเชิงรุกที่มีการบูรณาการการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แต่เน้นการปฏิบัติมากกว่า เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสภาพจริงคือสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อเสนอแนะดังรายละเอียด ต่อไปนี้

“ควรมีความแตกต่างกัน โดยชั้นปี 1 ควรเป็นการเรียนรู้พื้นฐาน ทักษะทั่วไป ได้เรียนทฤษฎีกับฝึกปฏิบัติในชุมชนแล้วค่อย ๆ ขยับความยากให้มีความต่อเนื่อง เน้นเชิงลึกไปเรื่อย ๆ โดยก่อนจะลงพื้นที่จริงอาจให้เด็กมีการเรียนบทบาทสมมติ เพื่อฝึกทักษะและเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้ การแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า โดยนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง” (อาจารย์พี่เลี้ยงคนที่ 1)

“คงไม่พินทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ แต่อยากให้นับปฏิบัติมากกว่า เช่นทฤษฎี 1 ชั่วโมง ปฏิบัติ 3 - 4 ชั่วโมง คือได้ลงทำจริง ได้ลงทำกรณีศึกษา ไม่อยาก让孩子เรียนทฤษฎีแล้วไปลงกับคนไข้เลย ควรมีเหตุการณ์จำลองที่เป็นการเยี่ยมบ้านโดยใช้คนของเราให้ดูแล ครู อาจารย์ ทีมงานเรา เป็นคนตอบคำถามเพื่อให้เด็กได้เจอกับเหตุการณ์จริง เป็นบทบาทสมมติสัก 1 หรือ 2 กิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ก่อน” (อาจารย์คนที่ 1)

“รูปแบบน่าจะปูพื้นฐานทฤษฎีก่อน ค่อย ๆ เป็นไปที่ละ step ตั้งแต่ปี 1 เช่น ปี 1 ก็ค่อย ๆ เรียนรู้ว่ากลวิธีในการ approach คน ควรทำอะไร ให้เขารู้จักชีวิตคน เข้าใจมนุษย์ก่อน ปี 2 ก็น่าจะค่อย ๆ ก้าวเข้าสู่พื้นฐานวิชาชีพ ค่อย ๆ ขยับให้รู้จักชุมชน รวมทั้งการทำงานเป็นทีม จนถึงปี 3 อาจจะให้นวัตกรรม ส่วนปี 4 ก็น่าจะบูรณาการทุกอย่าง แล้วก็ใช้ทักษะตามสภาพจริงโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน” (อาจารย์คนที่ 3)

“การเรียนการสอนควรเป็นแบบ Active Learning จะช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น ได้เรียนรู้ร่วมกัน ได้ทำงานร่วมกัน ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน หรือว่าจะเป็น reflective ด้วยก็ได้ ช่วยให้เด็กสะท้อนความรู้สึกของตัวเองออกมา ทำให้เข้าใจตัวเองมากขึ้น” (อาจารย์คนที่ 7)

2.4 มีการจัดการเรียนการสอนแบบต่อเนื่อง

ในส่วนของระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จ ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 1 - 4 เป็นช่วง ๆ เพื่อที่จะสามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

“ระยะเวลาควรจัดต่อเนื่อง เช่น มีการติดตามเยี่ยมคนไข้รายเดิม เพื่อประเมินผลว่าสิ่งที่ได้ให้ไปกับผู้รับบริการเห็นผลเป็นอย่างไร อย่างน้อยขึ้นปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้เขารู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง แต่ถ้าวไม่ประสบผลสำเร็จก็จะได้นำมาปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป” (อาจารย์พี่เลี้ยงคนที่ 4)

“ระยะเวลาควรจัดต่อเนื่องโดยมีชุมชนที่รับผิดชอบ ฝึกเรียนรู้ตั้งแต่เนื้อหาง่าย ไปสู่สิ่งที่ซับซ้อน ควรมีการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย 3-4 ครั้งในแต่ละชั้นปี จะทำให้เห็นการทำงานที่ต่อเนื่องและพัฒนาการทำงานในละชั้นปี เช่น มีการติดตามเยี่ยมครอบครัวเดิม การพัฒนาสิ่งที่ได้ให้ไปกับผู้รับบริการ มีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลลัพธ์ที่ได้เรียนจากสถานการณ์จริง” (อาจารย์พี่เลี้ยงคนที่ 8)

“ระยะเวลาที่จัดการเรียนการสอนแบบ IPE (การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ) ควรจะจัดต่อเนื่องให้เขาได้ทำงานร่วมกันหลาย ๆ ครั้งบ่อย ๆ ในระหว่างที่เรียน และแต่ละชั้นปี ควรจะกำหนดเป้าหมายให้ต่างกันว่าปี 1 ต้องการให้เกิดอะไร ปี 2 ต้องการให้เกิดอะไร ปี 3 ปี 4 ต้องการให้เกิดอะไร ควรจะต่างกันตามสมรรถนะของชั้นปี เช่น ปี 1 เราอาจกำหนดให้ได้รู้ขอบเขตวิชาชีพตนเองว่าทำอะไรได้บ้าง ปี 2 ฝึกให้เด็กทำงานเป็นทีม พอเด็กชั้นปี 3 ปี 4 ก็อาจเริ่มลง intervention มันก็จะดีเด็กก็จะไม่ง” (อาจารย์คนที่ 5)

“จริง ๆ แล้วก็เหมือนกับเราทานข้าว การทานข้าวครั้งเดียวคงไม่อิ่ม คิดว่าการที่มาร่วมกันคงต้องใช้เวลา ในความเห็นส่วนตัวต้องทำต่อเนื่อง ซึ่งบางครั้งความต่อเนื่องอาจจะไม่จำเป็นต้องมาร่วมกัน อาจจะเป็นลักษณะของออนไลน์ก็ได้ เพราะต่างประเทศในการพบกัน บางครั้งก็ออนไลน์ บางครั้งก็มาเจอกันสักครั้งหนึ่งอะไรแบบนี้” (อาจารย์คนที่ 8)

2.5 วัดและประเมินผลหลากหลายทั้งเครื่องมือและผู้ประเมิน

ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพในหลายมิติ กล่าวคือ ทั้งในส่วนของผู้ประเมินควรเป็นทั้งครูผู้สอน อาจารย์พี่เลี้ยง แหล่งฝึกและผู้เรียน โดยสาระการประเมินควรมีความครอบคลุมทั้งองค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการทำงานกับสหสาขาวิชาชีพด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย รวมทั้งอาจจะมีการประเมินผลลัพธ์การดูแลที่ผู้รับบริการด้วย ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล ต่อไปนี้

“ผู้เรียนควรได้รับการประเมินความรู้และทักษะที่เห็นเป็นเชิงประจักษ์ พฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ รวมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยใช้คำถามปลายเปิด และการถอดบทเรียนที่มีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ” (อาจารย์พี่เลี้ยงคนที่ 6)

“ควรประเมินหลายเรื่อง เช่น ประเมินความรู้เชิงวิชาการ ทักษะพื้นฐานในการทำงานร่วมกัน เช่น การซักประวัติ การตรวจร่างกาย หรือวิชาการเกี่ยวกับความรู้เรื่องสุขภาพ ความรู้เฉพาะสาขาของตนเอง ประเมิน EQ ว่าสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสารที่ดี บุคลิกภาพเป็นอย่างไร มีภาวะผู้นำหรือไม่ ทักษะคิดในการทำงานเป็นอย่างไร” (อาจารย์พี่เลี้ยงคนที่ 9)

“ควรมีส่วนที่ให้นักศึกษาประเมินตัวเองว่าได้อะไรบ้างจากการทำงานร่วมกัน แล้วก็ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจชิ้นงานหรือนวัตกรรมมาประเมินนักศึกษาด้วย ร่วมกับอาจารย์ประจำกลุ่มว่านักศึกษาได้เรียนรู้อะไร มีพัฒนาการอย่างไร โดยการประเมินก็ควรประเมินเรื่องความรู้ว่าเขาได้มากขึ้นไหม จากที่เขามาทำงานด้วยกัน แล้วก็ประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น” (อาจารย์พี่เลี้ยงคนที่ 10)

“วิธีการวัดผลต้องวัดทั้งการสังเกต วัดจากข้อสอบ แล้วก็วัดตัวพฤติกรรมที่นักศึกษาเขาทำได้ แล้วก็ให้เพื่อนร่วมงานวัด ให้เพื่อนร่วมห้องวัดทักษะความสัมพันธ์ วัดชิ้นงาน โดยสรุปวิธีการวัดน่าจะมีความหลากหลายรวมทั้งการวัดความรู้ก็น่าจะทำได้” (อาจารย์คนที่ 6)

“ในการประเมินมองว่ามี 3 ส่วนด้วยกัน ประเด็นที่ 1 คือนักศึกษาประเมินตัวเอง มองตัวเอง 2 คือคนที่ดูเขาอยู่เป็นอย่างไรบ้าง อาจจะเป็นอาจารย์ และส่วนที่ 3 คือผู้ร่วมงานหรือทีมเขาเอง

อาจจะต้องมีทั้ง 3 มุมมองในการที่จะประเมินเรื่องของการเรียนรู้ เราอาจจะประเมินตามสมรรถนะในแต่ละชั้นปีที่เราให้เขาเกิด เช่นเรื่องของการสื่อสารก็อาจจะประเมินสมรรถนะด้านการสื่อสาร ซึ่งอาจจะมีการย่อย ๆ คงจะต้องไปดูรายละเอียดตรงเครื่องมือ” (อาจารย์คนที่ 8)

3. มีครูที่เป็นต้นแบบ

ในประเด็นของคุณภาพครูผู้สอน ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ข้อคิดเห็นประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ คือนอกจากความสามารถหรือสมรรถนะของความเป็นครูในการถ่ายทอดความรู้แล้ว การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ ครูควรเป็นต้นแบบให้ผู้เรียนเห็นในเรื่องของการทำงานกับผู้อื่นหรือการทำงานเป็นทีม ดังข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังต่อไปนี้

3.1 การถ่ายทอดความรู้

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าครูควรมีความรู้ทั้งศาสตร์ของตนเองและที่เกี่ยวข้อง และสามารถถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นให้ผู้เรียนด้วย

“ครูควรมีความรู้ทางทฤษฎีที่จะนำมาใช้กับกรณีศึกษาได้ รวมทั้งมีทักษะการปฏิบัติ การเยี่ยมบ้าน การให้คำแนะนำ และมีใจรักชุมชน เป็นอาจารย์ที่เลี้ยงที่ใจกว้าง เน้นการสร้างเครือข่าย เพราะต้องอาศัยเครือข่ายในชุมชนสำหรับการทำงานกับสหสาขาวิชาชีพ” (อาจารย์ที่เลี้ยงคนที่ 5)

“ครูต้องมีจิตวิทยาการสอน ต้องรู้เกี่ยวกับการสอนว่าแบบสอนแบบใดจะทำให้เด็กเรียนรู้อย่างมาก และมีทักษะของการ reflective ทักษะการพูดสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กทำงานเป็นทีม แล้วก็อาจจะเป็นองค์ความรู้เฉพาะของอาจารย์ในสาขานั้นด้วย เช่น ถ้าเป็นอาจารย์พยาบาลก็ความรู้เกี่ยวกับพยาบาล ถ้าเป็นอาจารย์ของทันตสาธารณสุขก็ต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น” (อาจารย์คนที่ 7)

3.2 สมรรถนะของการทำงานแบบสหสาขาวิชาชีพ

สมรรถนะของการทำงานกับสหสาขาวิชาชีพนับเป็นอีกประเด็นหนึ่งให้ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้เรียนในหลักสูตรนี้ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

“ครูน่าจะมีความมองหรือครูควรมีสมรรถนะในเรื่องของการสื่อสารหรือสมรรถนะในเรื่องของการทำงานเป็นทีมที่ดี ซึ่งทีมของครูหมายความว่าทีมของครูต่างวิชาชีพด้วย ไม่ใช่ว่าคุณครูไปสอนให้นักศึกษาทำงานต่างวิชาชีพดี แต่ตัวเองยังไม่มีสมรรถนะในด้านนี้ ครูต้องมีสมรรถนะในด้านนี้ด้วยเพื่อสะท้อนให้นักเรียนเห็นว่าคุณครูก็สามารถที่จะทำได้” (อาจารย์คนที่ 6)

“ตัวครูเองต้องเข้าใจว่า IPE (การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ) คืออะไร แล้วครูกับครูต้องทำงานร่วมกันได้ เพราะบางอย่างเด็กเขาอาจจะไม่ได้ดูจากสิ่งที่เราพูด แต่ดูจากสิ่งที่เราทำ ครูกับครูมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นอย่างไรบ้าง ไม่ใช่ครูก็ไม่เข้าใจ เด็กก็งงว่าตกลงครูเข้าใจ IPE (การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ) หรือเปล่า” (อาจารย์คนที่ 8)

“สมรรถนะครูที่สำคัญก็คือรู้จักการทำงานเป็นทีม อันนี้สำคัญ ครูต้องมีความเป็นทีมกับครูคนอื่นสูงด้วย ถ้าครูไปรวมกลุ่มกันแต่ไม่มีความเป็นทีม ครูก็ไปด้วยกันไม่ได้ ก็ไปคนละเรื่องคนละราว และครูจะต้องใจกว้าง รับฟังเด็กด้วย” (อาจารย์คนที่ 9)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จนั้น ตามมุมมองของอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่เลี้ยงแหล่งฝึกที่มีประสบการณ์คลุกคลีกับหลักสูตรดังกล่าว 2 – 4 ครั้งขึ้นไป มีหลายองค์ประกอบที่สามารถร้อยเรียงด้วยกัน ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งในแง่งบประมาณและเวลา การออกแบบการเรียนการสอนที่มีการกำหนด

เป้าหมายแบบมุ่งเป้า คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถทำงานกับสหสาขาวิชาชีพได้ และมีการกำหนดเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนต้องเรียนจากง่ายไปยาก เน้นการปฏิบัติมากกว่าเน้นทฤษฎี มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม ใช้วิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย 360 องศา และที่ขาดไม่ได้คือ ครูต้องเป็นต้นแบบที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างของผู้ที่มีทักษะของการทำงานเป็นทีมที่จะสามารถทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพอื่นได้ ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผล ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ให้ข้อคิดเห็นว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งในแง่งบประมาณและเวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพเป็นการดำเนินการร่วมกันของสถาบันการศึกษาตั้งแต่ 2 สาขาวิชาชีพร่วมกัน ดังนั้นการสนับสนุนจากผู้บริหารในการบริหารจัดการในประเด็นต่าง ๆ เช่น การจัดตารางเวลาและโปรแกรมการเรียนที่ตรงกันระหว่างสถาบัน การสนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหารและค่าใช้จ่ายบางอย่างที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าจึงมีความสำคัญที่ทำให้การจัดการมีความราบรื่น สะดวกมากขึ้น (Bridges et al., 2011; El-Awaisi et al., 2020) ในหลาย ๆ สถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพกล่าวว่า เวลาเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งของการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ กล่าวคือ เวลาที่ไม่ตรงกันของอาจารย์และนักศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษาทำให้การจัดสรรตารางในการทำกิจกรรมเป็นไปได้ยาก (Thistlethwaite, 2015; Teodorczuk et al., 2016) ดังนั้นการสนับสนุนจากผู้บริหารสำหรับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรดังกล่าวจึงมีความสำคัญ ทั้งนี้การที่ผู้บริหารจะให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนี้นั้น สิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารต้องตระหนักและให้ความสำคัญคือ การเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการศึกษาที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะหากบางครั้งสถาบันการศึกษาที่จะมาร่วมกันดำเนินการนั้นมีสถานที่ตั้งที่อยู่ห่างไกลกัน ย่อมไม่พ้นที่จะต้องมียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก และอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร (Buring et al., 2009) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ Chau และคณะ (Chau et al., 2011) ที่ศึกษามุมมองของอาจารย์ผู้สอนในคลินิกเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพในแผนกวิกฤต พบว่า ปัจจัยด้านเวลาเป็นประเด็นสำคัญในการดำเนินการหลักสูตรดังกล่าว เนื่องจากบางครั้งอาจารย์มีภาระงานมากจนไม่สามารถบริหารจัดการเวลาสำหรับการนิเทศนักศึกษาหลักสูตรสหสาขาวิชาชีพได้ และรวมทั้งเวลาที่ไม่ตรงกันทั้งของอาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน และผู้รับบริการเช่นกัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนานวัตกรรมของนักศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ Grymonpre และคณะ (Grymonpre et al., 2016) ให้ข้อเสนอแนะว่าการขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรวิชาชีพหรือชุมชนเพื่อให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรมที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้สามารถคงอยู่ได้แบบยั่งยืน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎา สหะวรกุลศักดิ์, ศิรินาถ ตงศิริ และหทัยชนก ประดิษฐ์ผล (Sahaworakulsak, Tongsiri & Praditpol, 2021) ที่พบว่า งบประมาณสนับสนุนการทำกิจกรรมในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความพร้อมในการพัฒนากิจกรรมการเรียนร่วมสหสาขาวิชาชีพของศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรและเครือข่าย

ในส่วนของการออกแบบการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จ ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนะว่าควรมีการกำหนดเป้าหมายแบบมุ่งเป้า คือ การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถทำงานกับสหสาขา

วิชาชีพได้ ซึ่งถือว่าเป็นมุมมองที่สะท้อนให้เห็นความเข้าใจที่ถูกต้องของอาจารย์ในแง่ของเป้าหมายหลักของการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้บทบาทของตนเองและสามารถนำความรู้ ทักษะไปประยุกต์ใช้ในการทำงานกับทีมสหสาขาวิชาชีพในอนาคต บนพื้นฐานของการมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานเป็นทีม โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือการให้บริการผู้ป่วยแบบสหสาขาวิชาชีพที่มีผลลัพธ์ทางด้านสุขภาพของผู้ป่วยเป็นสิ่งสำคัญ (Buring et al., 2009) Hoffman และคณะ (Hoffman et al., 2010) ได้ทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพจากหลาย ๆ ประเทศ พบว่า มีความหลากหลายแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม คำสำคัญที่พบคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การทำงานเป็นทีม บทบาทและความรับผิดชอบ การสื่อสาร การสะท้อนคิด ผู้ป่วย จริยธรรมและทัศนคติ

ทั้งนี้ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพประสบความสำเร็จที่ต่อเนื่องจากการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนแล้ว คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (Thislethwaite, 2015) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้กล่าวว่า ควรต้องเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี และมีการร้อยเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก และที่สำคัญคือ เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ปรัชญา พุมอูทัยวิรัตน์ (Pumuthaivirat, 2020) ที่กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาระดับสหสาขาวิชาชีพนั้น ผู้สอนไม่ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในแบบ Informative และ formative เช่น การบรรยาย แต่ควรเป็นการเรียนรู้แบบหลากหลาย เช่น การทำกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน การแสดงบทบาทสมมติ การปฏิบัติงานจริงชั้นคลินิกในแต่ละแผนกสาขา ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หรือการออกนอกสถานที่เพื่อให้ได้เรียนรู้กับพื้นที่จริง โดยมีบุคลากรสหสาขาวิชาชีพในพื้นที่เป็นอาจารย์พิเศษแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เห็นสภาพจริงจนสามารถนำไปต่อยอดทำโครงการหรือพัฒนางานที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Barr (2013) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่เลือกใช้สำหรับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพควรเป็นแบบเชิงรุกที่เน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดเพื่อให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความแตกต่างและบทบาทของแต่ละวิชาชีพได้

ในส่วนของระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จ ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะสามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้ ทั้งนี้ Berger-Estilita, Fuchs, and Hahn และคณะ (Berger-Estilita, Fuchs & Hahn, et al., 2020) เสนอแนะว่าสถาบันการศึกษาควรมีการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพให้กับนักศึกษาตั้งแต่ปีแรก ๆ ที่เข้ามาเรียน แล้วดำเนินการต่อเนื่องไปจนจบหลักสูตร เนื่องจากผลการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างเป็นระบบพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพสำหรับนักศึกษาในปีต้น ๆ และปีท้าย ๆ ของหลักสูตรให้ประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน

ในส่วนของการวัดและประเมินผลนักศึกษาในหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพนั้น ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อคิดเห็นว่าควรเป็นการวัดผลที่หลากหลายทั้งในส่วนของผู้ประเมินและเครื่องมือสอดคล้องกับ Thislethwaite (2015) ที่กล่าวว่า การประเมินผลควรต้องมีทั้งการประเมินระหว่างการเรียนการสอน (Formative) และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน (Summative) แบบ 360 องศา โดยผู้ประเมินประกอบด้วยทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน เนื้อหาสาระการประเมิน คือ ประเมินทั้งทักษะของผู้เรียนที่สามารถสังเกตได้ เช่น ทักษะการทำงานเป็นทีม และชิ้นงานที่เกิดขึ้น และที่สำคัญ คือ การให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อให้ผู้เรียนทราบข้อบกพร่องของตนเองและได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ Bar and Low (2013) ให้

ข้อคิดเห็นว่า การประเมินในระหว่างเรียนอาจมีความเหมาะสมมากกว่าสำหรับการเริ่มต้นการจัดการเรียน การสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ หรือในกิจกรรมกลุ่มที่มีความยากในการประเมินเป็นรายบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนก็มีความสำคัญเพื่อประเมินว่าผู้เรียนสามารถแสดงทักษะ ความสามารถของการทำงานแบบสหสาขาวิชาชีพได้อย่างสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด

องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งให้ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้กล่าวถึงตรงกัน คือ สมรรถนะ ของครูผู้สอนหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพควรเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนสามารถ นำไปเป็นต้นแบบในการทำงาน คือ นอกจากมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แล้วครูยังควรเป็น ต้นแบบของการทำงานเป็นทีมกับสหสาขาวิชาชีพให้กับนักศึกษาด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในระหว่างที่มีการ จัดการเรียนการสอนนั้นผู้เรียนจะมีการสังเกตผู้สอนตลอดเวลาว่าทีมผู้สอนจากหลากหลายสาขาวิชาชีพมี สัมพันธภาพที่ดีต่อกันหรือไม่อย่างไร (Bar & Low, 2013) สอดคล้องกับการศึกษาของ Teodorczuk และ คณะ (Teodorczuk et al., 2016) ที่พบว่า บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขา วิชาชีพไม่ใช่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ครูต้องเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูล (Facilitator) ให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยคุณสมบัติที่ครูควรมี คือการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสารที่ดีและมีความ ยืดหยุ่น ดังนั้นครูจึงต้องมีการเตรียมทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการและวิธีการของการจัดการ เรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพเป็นอย่างดี และรวมทั้งการฝึกให้ตนเองเป็นคนช่างสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในขณะสอน มีทักษะการฟังอย่างตั้งใจ สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้ (Bar & Low, 2013)

ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ให้ข้อมูลเป็นอาจารย์และอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึกที่อยู่ในพื้นที่เขต ภาคเหนือตอนล่างเท่านั้น ดังนั้นแนวคิดและมุมมองที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จึงไม่สามารถอ้างอิงไปยัง บริบทอื่นของประเทศไทยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขา วิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพที่สำคัญ คือ เวลาในการดำเนินการและงบประมาณ สนับสนุนการจัดทำนวัตกรรมของนักศึกษา ดังนั้นผู้บริหารอาจนำประเด็นข้อค้นพบดังกล่าวไปกำหนด นโยบายการสนับสนุนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตร วิทยาศาสตร์สุขภาพต่อไป เช่น การกำหนดเป็นนโยบายที่ให้นักศึกษาทุกคนผ่านการเรียนการสอนใน หลักสูตรดังกล่าว หรือมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อเป็นมิตรร่วมระหว่างสถาบันการศึกษาในการบริหาร จัดการสำหรับให้นักศึกษาและอาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนหลักสูตรนี้สะดวกขึ้น รวมทั้งการ กำหนดข้อตกลงร่วมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถาบันศึกษาก็จะ ช่วยให้ปัญหาด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือการพัฒนาวัตกรรมของนักศึกษาบรรเทาได้ หรือ อีกแนวทางหนึ่งที่มีผู้ให้ข้อเสนอแนะไว้ คือ การนำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ มาเป็นรายวิชาหลักเพื่อลดปัญหาเรื่องเวลาที่ไม่ลงตัวของนักศึกษาระหว่างสถาบัน (Fallatah, 2016)

2. จากผลการวิจัยพบว่า การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ หลากหลายแบบเชิงรุก และการวัดประเมินผลที่หลากหลายเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอน แบบสหสาขาวิชาชีพประสบผลสำเร็จดังนั้น อาจารย์ผู้สอนควรนำประเด็นดังกล่าวไปพิจารณาในการ จัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นปัญหาเป็นหลัก การใช้ Simulation การสอนโดยใช้กรณีศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อพิจารณาที่สำคัญก็คือ ไม่ว่าจะใช้กิจกรรมการ

เรียนการสอนแบบใดก็ตาม สิ่งที่สำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของบทบาทของแต่ละวิชาชีพในทีมตนเอง (Bar & Low, 2013) และการเลือกใช้วิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายทั้งในระหว่างเรียนและหลังเรียน

3. จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนหลักสูตรดังกล่าวได้พัฒนาศักยภาพตนเองไม่เพียงแต่ในด้านทักษะการถ่ายทอดความรู้แต่ต้องเพิ่มสมรรถนะการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้น เช่น การสนับสนุนให้ครูไปอบรมสมรรถนะการทำงานเป็นทีม การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่มีครูต่างสหสาขาวิชาชีพมาทำงานร่วมกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพ
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์สุขภาพ
3. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ
4. การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชาชีพ

References

- Barr, H., Wilby, K. J., Wilbur, K., & Bainbridge, L. (2016). Important steps for introducing interprofessional education into health professional education. *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 11(6), 546-551.
- Berger-Estilita, J., Fuchs, A., Hahn, M., Chiang, H., & Greif, R. (2020). Attitudes towards interprofessional education in the medical curriculum: A systematic review of the literature. *BMC Medical Education*, 254. Retrieved from <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02176-4>
- Bridges, D. R., Davidson, R. A., Odegard, P. S., Maki, I. V., & Tomkowiak, J. (2011). Interprofessional collaboration: Three best practice models of interprofessional education. *Medical Education Online*, 16. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3081249/>
- Buring, S. M., Bhushan, A., Broeseker, A., Conway, S., Duncan-Hewitt, W., Hansen, L., & Westberg, S. (2009). Interprofessional education: definitions, student competencies, and guidelines for implementation. *American journal of pharmaceutical education*, 73(4), 59. Retrieved from <https://doi.org/10.5688/aj730459>
- Chau, J., Denomme, J., Murray, J., & Cott, C. A. (2011). Inter-professional education in the acute-care setting: The clinical instructor's point of view. *Physiotherapy Canada*, 63(1), 65-75.

- EL-Awaisi, A., Anderson, E., Barr, H., Wilby, K. J., Wilbur, K., & Bainbridge, L. (2016). Important steps for introducing interprofessional education into health professional education. *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 11(6), 546-551.
- Fallatah, H. I. (2016). Introducing inter-professional education in curricula of Saudi health science schools: An educational projection of Saudi vision 2030. *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 11(6), 520-525.
- Grymonpre, R. E., Ateah, C. A., Dean, H. J., Heinonen, T. I., Holmqvist, M. E., MacDonald, L. L., et al. (2016). Sustainable implementation of interprofessional education using an adoption model framework. *Canadian Journal of Higher Education*, 46(4), 76-93.
- Hatch, J. A. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. Albany: SUNY Press.
- Hoffman, S. J., Thislethwaite, J. E., & Moran, M. (2013). Learning outcomes for interprofessional education: Literature review and synthesis. *Journal of Interprofessional Care*, 24(5), 503-513.
- Office of the Higher Education Commission. (2018). Guidelines for enhancing quality of teaching and learning of teachers in higher education institutions. Retrieved from http://www.mua.go.th/users/bhes/pdf/PSF_Book.pdf (in Thai).
- Pumuthaivirat, P. (2020). Interprofessional education (IPE) management. *Journal of Chulabhorn Royal Academy*, 2(4), 12-28. (in Thai).
- Sahaworakulsak, R., Tongsir, S., & Praditpol, H. (2021). Key success factors and challenges in implementing interprofessional education at the Chao Phya Abhaibhubejhr Medical Education Center Network. *Burapha Journal of Medicine*, 8(1), 95-111. (in Thai).
- Sarakshetrin, A., Sriyasak, A., e Ketin, V., & Rongmuang, D. (2019). A Development of interprofessional education learning model for health promotion among the elderly in the community. *Journal of Health and Nursing Research*, 35(2), 140-152. (in Thai).
- Tanglakmankhong, K., Khammathit, A., Thammawongsa, N., & Ardpara, A. (2019). The effectiveness of the nursing innovation course, using transprofessional education approach on readiness for transprofessional skill and the 21st century skill. *Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 6(2), 126-139. (in Thai).
- Teodorczuk, A., Khoo, T. K., Morrissey, S., & Rogers, G. (2016). Developing interprofessional education: Putting theory into practice. *Clinical Teacher*, 13(1), 7-12.
- Thislethwaite, J. E. (2015). Interprofessional education: Implications and development for medical education. *Education Medica*, 16(1), 68-73.
- World Health Organization. (2010). Framework for Action on Interprofessional Education & Collaborative Practice. Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/70185/WHO_HRH_HPN_10.3_eng.pdf;jsessionid=6A28A816395BA060149F309FB855D5F9?sequence=1